

Vanhempien päihteiden käytön tunnistaminen ja varhainen auttaminen äitiys- ja lastenneuvolassa

Alueellisia hankkeita

- Päihdeongelmaisten odottajien hoitomalli v.2002-2003
- Päihdeperheeseen syntynyt – sosiaalipediatrisen toiminnan mallintaminen v.2005-2007

Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymä

- 15 kunnan alue
- Väestöpohja noin 200 000 asukasta
- Syntyvyys keskimäärin 2000 lasta/vuosi
- Suurin kaupunki Lahti, asukasluku n.100 000
- Syntyvyys n. 1000 lasta/vuosi

Päihdeongelmaiset odottajat

- Keskim. 60 päihdetaustaista odottajaa lähetetään vuosittain neuvoloista Halpoliklinikalle riskiraskauden arviointiin ja seurantaan
- Pääasialliset päihteet alkoholi ja buprenorfiini
- Tyypillistä sekakäyttö

Kokemuksia asiakkaista

- Tyypillistä alemmuudentunne, häpeä, syyllisyys
- Elämänhallinnan ongelmia: ihmissuhteissa, taloudessa, arjessa, mielenterveydessä
- Elämän eväsrepuissa suuria eroja
- Oma lastensuojeluasiakkuus
- Selviytymistä vanhemmuuden tehtävässä vaikea ennustaa

Asiakasnäkökulman punainen lanka

- Päihdeäitikin haluaa olla hyvä äiti
- ..ja "tavis"

Neuvolatyön lähtökohtia raskausaikana

- **Rakentaa hyvä asiakassuhde, avoimuus ja luottamus**
- Tunnistaa perheen päihdeongelma: puheeksi otto, audit-testi; motivoiva haastattelu
- Arvioida raskauteen liittyvät riskit, laatia hoitosuunnitelma; tiivistetty neuvolaseuranta
- Käynnistää palveluprosessi: hoitoketjut, tukipalvelut, verkostotyöskentely
- Vastata riskiraskauden seurannasta, vanhemmuuden tukemisesta, yksilöllisestä ohjauksesta
- **Tehdä lapsi näkyväksi jo raskausaikana:** vavu -haastattelu, -kotikäynti

Päihdetaustainen perhe lastenneuvolassa

- Lapsen kasvun ja kehityksen seuranta; syömisen, nukkumisen ja tunne-elämän säätelyn tukeminen ja toteutumisen seuranta
- Lapsen suojeleminen
- Tihennetty seuranta neuvolassa
- Kotikäynnit perhetyön kanssa
- Kirjattu hoitosuunnitelma, seuranta ja sen arviointi

Terveystenhoitaja verkostossa

- Lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntija
- Lapsen tarpeiden esille tuoja
- Antaa osaamisensa verkoston käyttöön

Päihdeperheiden hoidosta

- Päihdehoidon tarpeen arviointi ja hoidon aloitus raskauden aikana
- Korvaushoitoa tarvitsevat välittömästi hoidon piiriin
- Laitoshoidon jälkeinen avokuntoutuksen varmistus
- Riittävän pitkä hoito ja kuntoutus, vähintään 3 vuotta
- Varhaista vuorovaikutusta tukevat vertaistukiryhmät elämänhallinnan ohella

Yleisiä päihdeperheiden hoidon esteitä

- Asenteet ja tietämättömyys
- Huonosti toimivat palveluprosessit
- Raha
- Rakenteelliset esteet, esim. lastensuojelun asiakkuus raskausaikana

Porkkanaa vai keppiä ?

- Porkkanaa; hoidosta hyviä kokemuksia ja ihmeellisiä selviytymistarinoita
- Hoito on parasta ennaltaehkäisyä
- Tarvittaessa mahdollisimman varhainen huostaanotto ja pitkäaikainen sijoitus yhteen hoitopaikkaan